

UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

prawne narzędzie wspomagające działania
na rzecz poprawy jakości powietrza
i walki ze smogiem

Andrzej Kulig

Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska,
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego

Uchwała antysmogowa

— trochę historii...

UCHWAŁA NR LII/869/18
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia 23 kwietnia 2018 r.

w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa podkarpackiego ograniczeń
w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Na podstawie art. 18, pkt. 1 i art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2017r. poz. 2096 ze zm.) oraz art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.)

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu instalacji, w których następuje spalanie paliw, na zdrowie ludzi i środowisko, wprowadza się w granicach administracyjnych województwa podkarpackiego ograniczenia i zakazy obejmujące cały rok kalendarzowy określone niniejszą uchwałą.

§ 2

Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 220 ze zm.), w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli:

1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub

- ❖ Uchwalona została przez Sejmik Województwa Podkarpackiego 23 kwietnia 2018r. – Uchwała Nr LII/869/18 *w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa podkarpackiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw*
- ❖ **weszła w życie 2 czerwca 2018r.**
- ❖ Od tego dnia wprowadziła na terenie całego województwa podkarpackiego zakaz stosowania paliw stałych, które nie spełniają wyznaczonych kryteriów jakościowych, tj.:
 - ✓ węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla;
 - ✓ mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
 - ✓ paliw o uziarnieniu poniżej 5 mm i zawartości popiołu 15%;
 - ✓ biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%.

Podkarpacka uchwała antysmogowa nie zakazuje spalania paliw stałych odpowiedniej jakości.

Uchwała antysmogowa – harmonogram wymiany kotłów

Ponadto uchwała wprowadziła na terenie całego województwa okresy przejściowe na wymianę starych, wysokoemisyjnych kotłów c.o.

Daty graniczne wymiany pieców:

- ❖ **do 1 stycznia 2022r.** – termin ten dotyczył **instalacji pozaklasowych** eksploatowanych w okresie **powyżej 10 lat** od daty ich produkcji (*liczonej od momentu wejścia w życie uchwały antysmogowej*) lub nie posiadające tabliczki znamionowej;
- ❖ **do 1 stycznia 2024r.** - termin ten dotyczył **instalacji pozaklasowych** eksploatowanych w okresie **od 5 do 10 lat** od daty ich produkcji;
- ❖ **do 1 stycznia 2026r.** - należy wymienić **instalacje pozaklasowe** eksploatowane w okresie **poniżej 5 lat** od daty ich produkcji;
- ❖ **do 1 stycznia 2028r.** – należy wymienić kotły spełniające wymogi emisyjne **klas 3 i 4** normy PN-EN 303-5:2012.

Uchwała antysmogowa – szkolenia

Zarząd Województwa w minionych latach prowadził liczne akcje edukacyjne informujące o uchwale antysmogowej zarówno mieszkańców podkarpacia jak i pracowników gmin, starostw oraz straży miejskich/gminnych i policji m.in:

- ❖ Przeprowadzono cykl warsztatów szkoleniowych dla pracowników gmin, starostw powiatowych, straży miejskich/gminnych oraz policji, dotyczących ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw;
- ❖ Opracowano poradnik dla pracowników gmin w zakresie kontroli palenisk domowych.
- ❖ Wykonano ekspertyzę pt. Urządzenia redukujące emisję pyłu w zastosowaniu z miejscowymi ogrzewaczami pomieszczeń z uwzględnieniem zapisów uchwały antysmogowej dla województwa podkarpackiego.

Uchwała antysmogowa – edukacja

- ❖ Przeprowadzono kampanię informacyjno-edukacyjną obejmującą produkcję i emisję na antenie TVP3 o/Rzeszów czterech społecznych spotów oraz czterech programów telewizyjnych pn. „**Czyste powietrze to zdrowy oddech**”. Programy telewizyjne miały zwrócić uwagę na problem zanieczyszczenia powietrza, który powraca z początkiem każdego sezonu grzewczego.
- ❖ Utworzono **System informacji o jakości powietrza** obejmujący infokiosk przy głównej siedzibie UMWP przy al. Ł. Ciepelińskiego 4 w Rzeszowie oraz telewizory w siedzibach urzędów: UMWP w Rzeszowie ul. Lubelska 4, Miasta Jasła, Jarosławia, Niska, Krosna, Mielca, Tarnobrzega, Sanoka i Przemyśla z informacjami o uchwale antysmogowej i Programie Czyste powietrze.
- ❖ Przygotowano i rozdyskrybuowano ulotki informacyjne do wszystkich gmin województwa podkarpackiego oraz dwóch diecezji odnośnie uchwały antysmogowej.
- ❖ Umieszczono ogłoszenia w prasie regionalnej (Wyborcza, Nowiny, Super Nowości) oraz lokalnej (Gazeta bieszczadzka, Gazeta Jarosławska, Fakty Jasielskie, Korso, Korso kolbuszowskie, Sztafeta, Tygodnik Nadwiślański, Tygodnik sanocki) odnośnie uchwały antysmogowej.
- ❖ W ramach współpracy z organizacjami NGO zrealizowano zadanie z zakresu edukacji ekologicznej dotyczące szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach domowych, pod tytułem: **Jak unikać smogu**.

Uchwała antysmogowa – kontrole

W obecnie obowiązującym stanie prawnym jedynym organem właściwym do przeprowadzenia kontroli osób fizycznych jest: wójt, burmistrz lub prezydent miasta, który może upoważnić do kontroli podległych mu pracowników urzędu lub funkcjonariuszy straży miejskich/gminnych.

Kontrole w pierwszej kolejności mają charakter informacyjny i edukacyjny.

Ważne, aby przekonać właściciela domu do wymiany starego źródła ciepła, by przedstawić mu korzyści z tego płynące oraz to, jak zyska na tym środowisko

Uchwała antysmogowa – sankcje

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 ustawy Prawo ochrony środowiska, który stanowi, że: **„Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.”**

Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości **do 500 zł**, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł.

Sprawa może być również skierowana do sądu, który może wymierzyć grzywnę w wysokości **do 5 000 zł**.

Uchwała antysmogowa – jako wsparcie aPOP:

Uchwała antysmogowa to przede wszystkim wsparcie wdrażania obowiązujących na terenie województwa podkarpackiego naprawczych programów ochrony powietrza:

- ***Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej*** – (Uchwała Nr XXVII/463/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 września 2020 r.),
- ***Programu ochrony powietrza dla strefy Miasto Rzeszów*** – (Uchwała Nr XXVII/464/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 września 2020 r.).

Scenariusz naprawczy zawarty w tych programach na lata 2024-2026 uwzględnia harmonogram określony w uchwale antysmogowej.

Realizacja harmonogramu zapewni, że na terenie województwa nie powinny funkcjonować:

- ❖ **od 1 stycznia 2028r.** – kotły na paliwa stałe niespełniające standardów emisyjnych klasy 5 i ekoprojektu,
- ❖ **od 1 stycznia 2026r.** – kotły pozaklasowe.

Uchwała antysmogowa – co przed nami...

Obowiązki jakie jeszcze nakłada uchwała antysmogowa na wszystkich mieszkańców Podkarpacia:

- ❖ **Do końca 2025 roku** należy wymienić bezklasowy kocioł na węgiel lub drewno. Oznacza to, że od stycznia przyszłego roku użytkowane mogą być już tylko kotły minimum 3 klasy.
- ❖ Kocioł na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 będzie można użytkować **do końca 2027 roku**.
- ❖ Z kolei kocioł klasy 5 zainstalowany przed 1 stycznia 2020 roku, można eksploatować **bezterminowo**.

Uchwała antysmogowa – jak to jest w innych województwach

❖ **Województwo małopolskie:**

"Od 1 stycznia 2027 r. można eksploatować tylko kotły 5 klasy (zainstalowane przed wejściem w życie uchwały) i ekoprojektu (do tej pory należy wymienić kotły 3 i 4 klasy).

❖ **Województwo świętokrzyskie:**

„Od 1 lipca 2024 r. zakaz stosowania kotłów klasy 3 lub 4, a od 1 lipca 2026 r. zakaz stosowania kotłów klasy 5”.

❖ **Województwo śląskie, dolnośląskie, wielkopolskie, mazowieckie, kujawsko – pomorskie czy zachodniopomorskie (zapisy takie jak w naszym województwie):**

„Od 1 stycznia 2028 r. można eksploatować tylko kotły 5 klasy i ekoprojektu (również do tej pory należy wymienić kotły 3 i 4 klasy)”.

Wyzwania dla regionu i gmin

- Konieczna jest większa współpraca samorządów w zarządzaniu jakością powietrza
- Pomoc i wsparcie dla mieszkańców w wymianie nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe i poprawie efektywności energetycznej budynków, pomoc w pozyskiwaniu środków i przygotowywaniu wniosków.
- Pełne wdrożenie i egzekwowanie wymagań uchwały antysmogowej
- Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych o potrzebie poprawy jakości powietrza, w tym akcji edukacyjno-uświadamiających realizowanych lokalnie, bezpośrednio w obszarach, gdzie problem ten występuje najsilniej. **Istotną rolę mają tu działania wspomagające w ramach Projektu LIFE**
- Konieczne jest systematyczne realizowanie przez samorządy gminne kontroli u osób fizycznych niebędących podmiotami korzystającymi ze środowiska, przy zwiększonej częstotliwości w sezonie grzewczym. **Kontrole mogą być łączone z innymi czynnościami, powinny mieć również aspekt edukacyjny i wskazywać, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przygotowaniu wniosków oraz pozyskaniu środków.** Powinny być prowadzone w miejscach, w których istnieje prawdopodobieństwo naruszeń. Dobrą praktyką w kierunku podniesienia skuteczności kontroli może być tworzenie straży gminnych bądź międzygminnych na podstawie porozumienia między gminami.
- Niezbędne są również kontrole podmiotów korzystających ze środowiska realizowane przez WIOŚ, szczególnie w obszarach, gdzie lokalnie występuje zła jakość powietrza i podmioty te przyczyniają się do pogłębiania problemu złej jakości powietrza.

Wyzwania dla regionu i gmin na lata 2026-2027

- Nowa dyrektywa 2024/2881/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2024 r. w sprawie *jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (AAQD)*, która weszła w życie 10 grudnia 2024 r. i powinna zostać wdrożona do prawa polskiego do 11 grudnia 2026r. zaostrza normy jakości powietrza od 2030r.
- ❖ *Celem dyrektywy jest poprawa jakości powietrza i skuteczniejsze wdrażanie programów/planów ochrony powietrza.*
- ❖ *W związku z tym Zarząd Województwa Podkarpackie w latach 2026-2027 będzie musiał w oparciu o diagnozy przygotowane przez GIOŚ, wskazujące na ile jakość powietrza będzie odbiegała od nowych norm, przygotować nowe programy/plany ochrony powietrza oraz inne niezbędne dokumenty (mapy drogowe i wnioski derogacyjne), które na tym etapie będą wymagane do przedłożenia do Komisji Europejskiej.*

PODKARPACKIE
żyj i oddychaj

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ

SKUTECZNE WDROŻENIE PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO Z UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMU UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO

"PODKARPACKIE – ŻYJ I ODDYCHAJ"

CEL: Wdrożenie Programu ochrony powietrza dla województwa podkarpackiego oraz efektywne wykorzystanie dostępnych środków unijnych i krajowych przeznaczonych na poprawę jakości powietrza i efektywności energetycznej

- **Okres realizacji: 01.01.2024 - 31.12.2033**
- **Budżet projektu: 23 400 000 € = 109 743 660 zł**
 - **dofinansowanie KE: 65 846 196 zł (60%)**
 - **dofinansowanie NFOŚiGW: 38 410 281 zł (35%)**
 - **wkład własny wszystkich partnerów: 5 487 183 zł (5%)**

PODKARPACKIE
zycie i oddychaj

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ

PARTNERZY PROJEKTU LIFE PODKARPACKIE

"Podkarpackie – żyj i oddychaj"

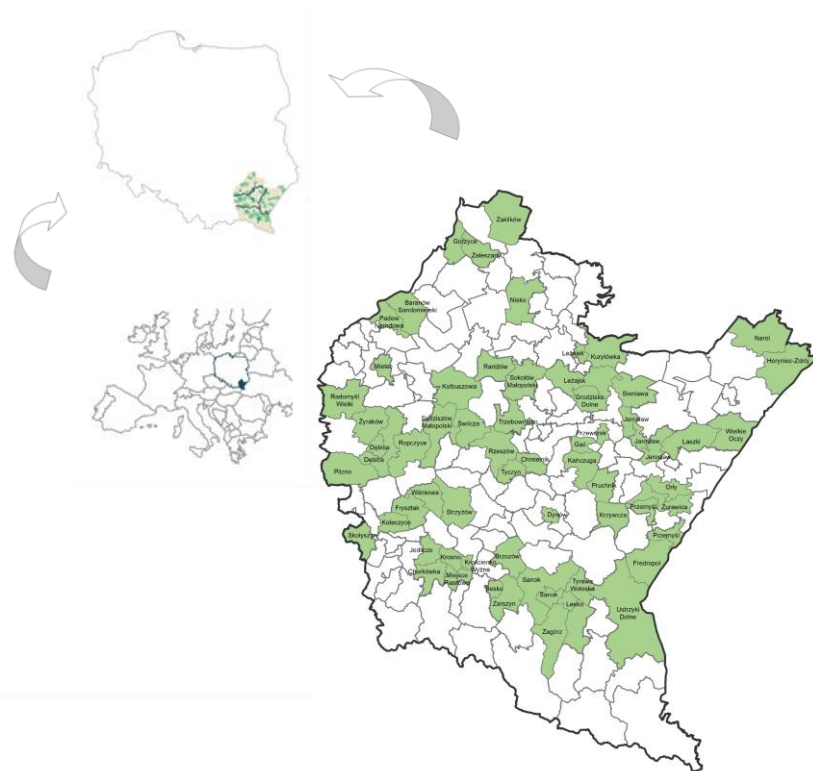
BENEFICJENT KOORDYNUJĄCY: WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

PARTNERZY:

61 GMIN WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
RZESZOWSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO
INSTYTUT TECHNOLOGII PALIW I ENERGII
STOWARZYSZENIE EKOSKOP
STOWARZYSZENIE im. PROF. ŻMIJEWSKIEGO NA RZECZ EFEKTYWNOŚCI
INOVACNE PARTNERSKIE CENTRUM, PRESOV

PARTNERZY WSPIERAJĄCY:

MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA
MINISTERSTWO FUNDUSZU I POLITYKI REGIONALNEJ
WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W
RZESZOWIE
PGE DYSTRYBUCJA S.A.
AGENCJA RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA
OBWODOWA ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA, IVANO-FRANKIVSK

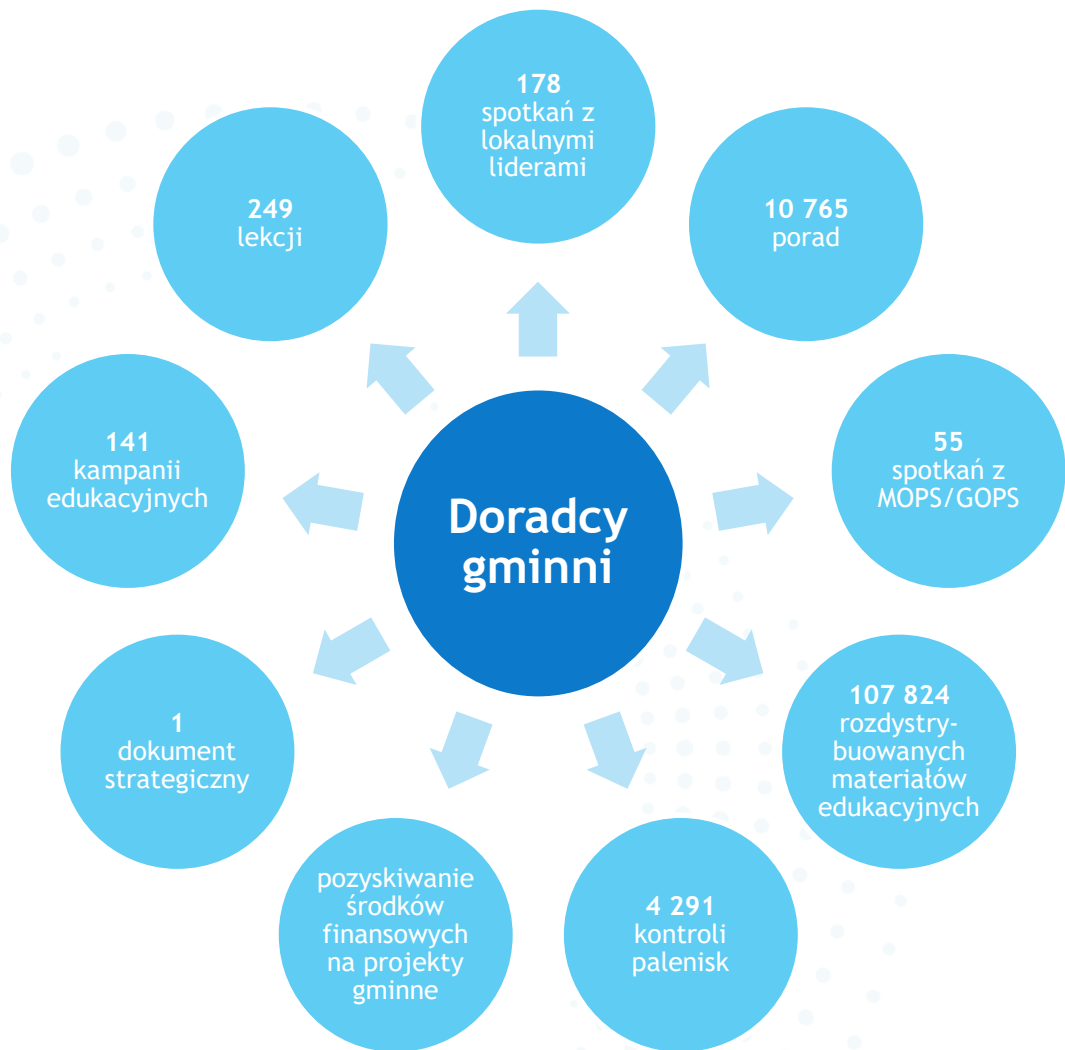
W ramach Projektu zintegrowanego przewidziano IV podstawowe filary

PODKARPACKIE
zyj i oddychaj

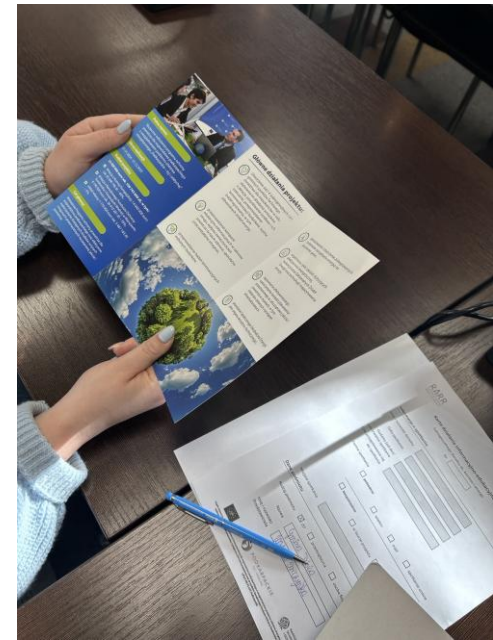
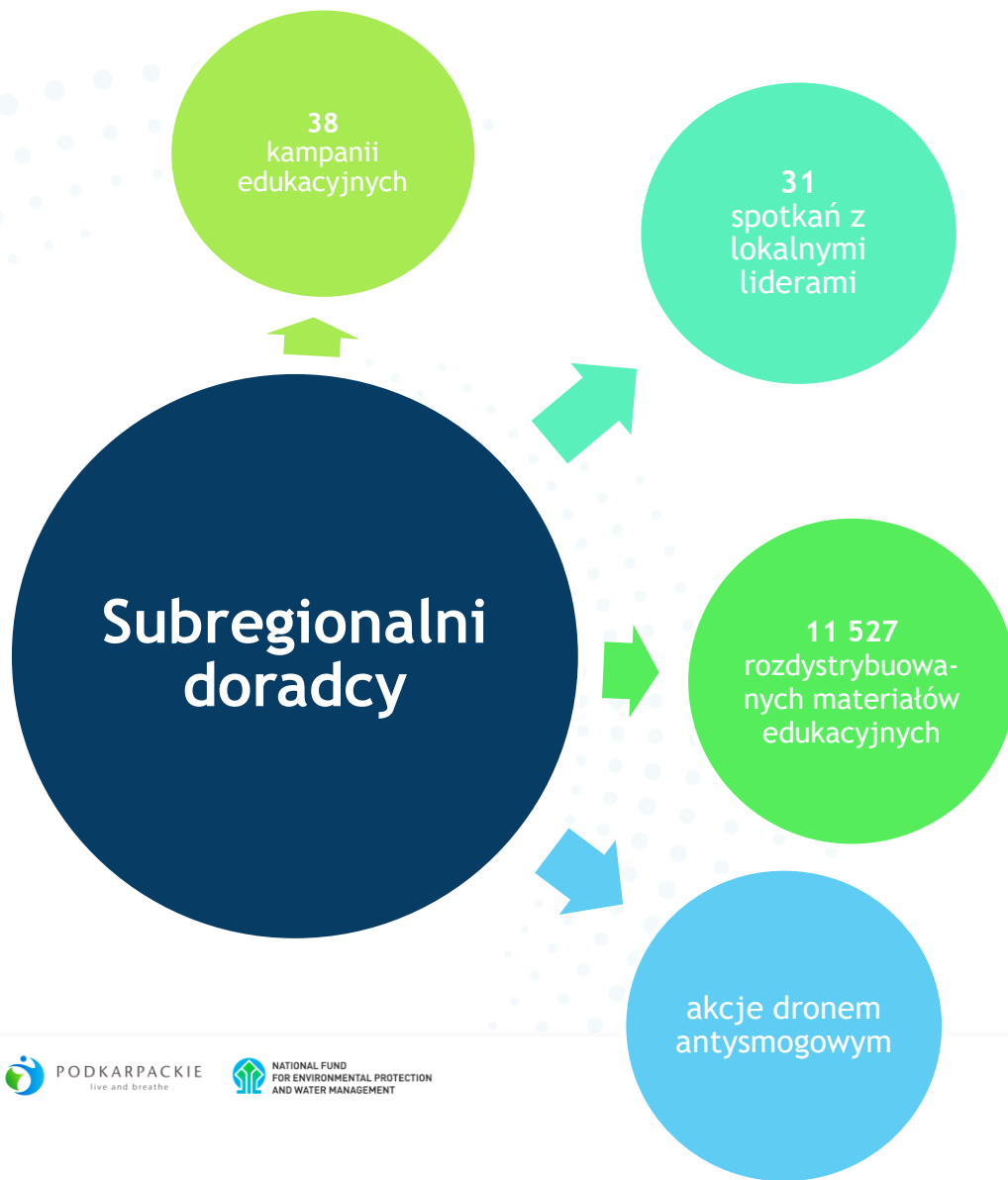
NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ

PODKARPACKIE
live and breathe

NATIONAL FUND
FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT

Subregion:

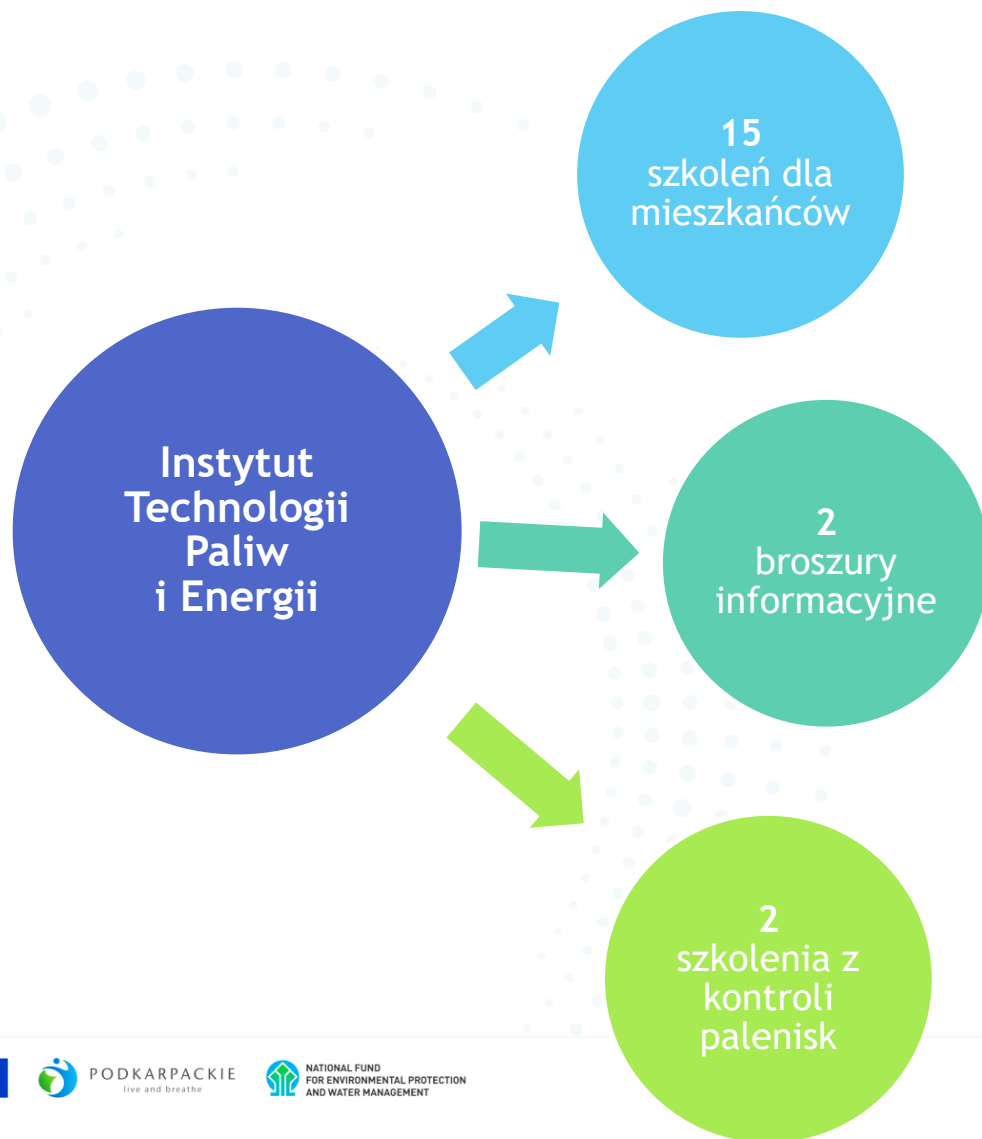
rzezowski tel. 790 207 463
tarnobrzeski tel. 790 207 433
krośnieński tel. 790 207 188
przemyski tel. 790 207 534

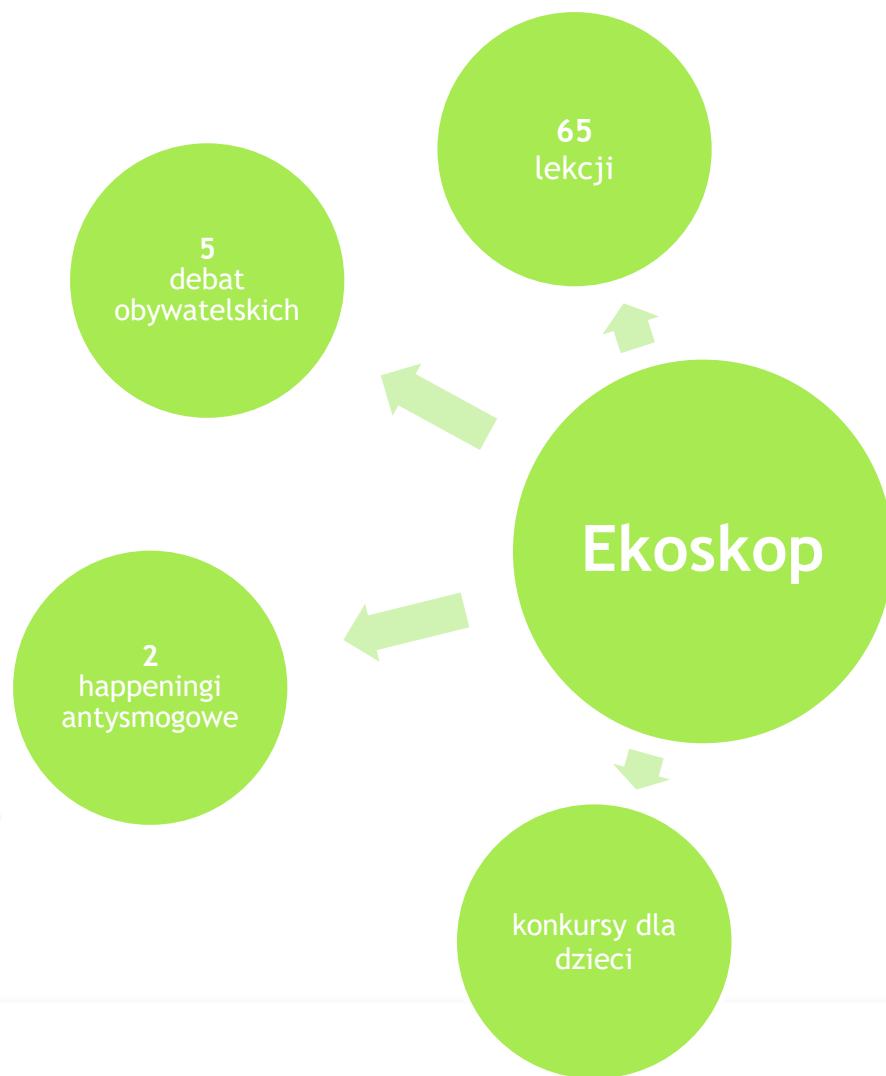

PODKARPACKIE
live and breathe

NATIONAL FUND
FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT

PODKARPACKIE
live and breathe

NATIONAL FUND
FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT

PODKARPACKIE
live and breathe

NATIONAL FUND
FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT

Dziękuję za uwagę

